

EPIPALEOLITHICUM
ONDER HET ONZE-LIEVE-VROUW-HOSPITAAL
TE AALST

Tijdens de opgravingen door de Nationale Dienst voor Opgravingen (cf. *infra*) werd onder de middeleeuwse lagen een concentratie vuurstenen artefakten aangetroffen. Ze bevonden zich in een glauconietrijke zandige laag. Of deze laag bestaat uit tertiair, van de helling afgeschoven zand of uit kwartair dekzand is nog niet duidelijk. In een zone van 15,50 m op 3,50 m werden 35 vuurstenen artefakten aangetroffen :

Werktuigen : schrabber op afslag : 3 ; boor : 1 ; bek : 1 ; steker op afknotting : 3 ; afgeknotte afslag : 2 ; geretoucheerde afslag : 3.

Ongeretoucheerde afslagprodukten : kernen met 2 tegengestelde slagrichtingen : 2 ; afslagen : 17 ; mikrokling : 1 ; stekerafslag : 2.

De schrabbers werden alle op afslag vervaardigd. Een eerste schrabber (fig. 6, 1) heeft een continue konvexe reeks, regelmatige vlakke retouches op zijn distaal gedeelte. Een tweede schrabber (fig. 6, 3) is daarentegen gevormd door een reeks steile retouches. Een andere schrabber (fig. 6, 2) met een steil schrabhoofd heeft ook enkele onregelmatige retouches op zijn rechterboord.

Een boor (fig. 6, 5) heeft op zijn proximaal uiteinde vlakke ventrale retouches op de rechterboord en steile retouches op de linkerboord. Een distale bek (fig. 6, 4) werd vervaardigd door 2 reeksen schuine, getande retouches. Alle stekers (2 distale en 1 proximale) (fig. 6, 6-8) zijn vervaardigd op schuine, licht convexe afgeknotte mikroklingen of afslagen.

Een afgeknotte afslag (fig. 6, 9) heeft een reeks hoge steile retouches op zijn distale uiteinde. We vermelden ook nog een fragment van een kleine afgeknotte afslag (fig. 6, 12). Het distale deel van een grote, gebroken afslag (fig. 6, 10) werd schuin geretoucheerd. Een tweede grote afslag (fig. 6, 11) heeft enkele schuine retouches op zijn distale uiteinde en enkele vlakke retouches op de ventrale zijde van de linkerboord. Een andere afslag (fig. 6, 13) is slechts marginaal geretoucheerd. De slagbult werd verwijderd door enkele vlakke retouches.

Twee kernen met 2 tegengestelde slagrichtingen (fig. 6, 14) zijn volledig „uitgeput”. We zien nog de negatieven van kleine afslagen en mikroklingen. Bij de ongeretoucheerde afslagprodukten treffen we vooral afslagen (17 ex.) en slechts 1 mikrokling (fig. 6, 16) aan. Verschillende zijn verbrand en/of gebroken. Tenslotte wijzen we op 2 stekerafslagen. Op een eerste primaire stekerafslag (fig. 6, 15) zien we nog de sporen van de voorbereiding van de stekerafslag. Een tweede tertiaire stekerafslag is afkomstig van een dubbelsteker. Op dit artefakt zijn de negatieven van de 2 voorgaande stekerafslagen nog merkbaar.

Van slechts 12 artefakten kan de vorm van de hiel nog gedetermineerd worden. De vlakke hielen domineren (8 ex.). Daarnaast komen lineaire — 3 ex. — en gefacetteerde — 1 ex. — hielen voor.

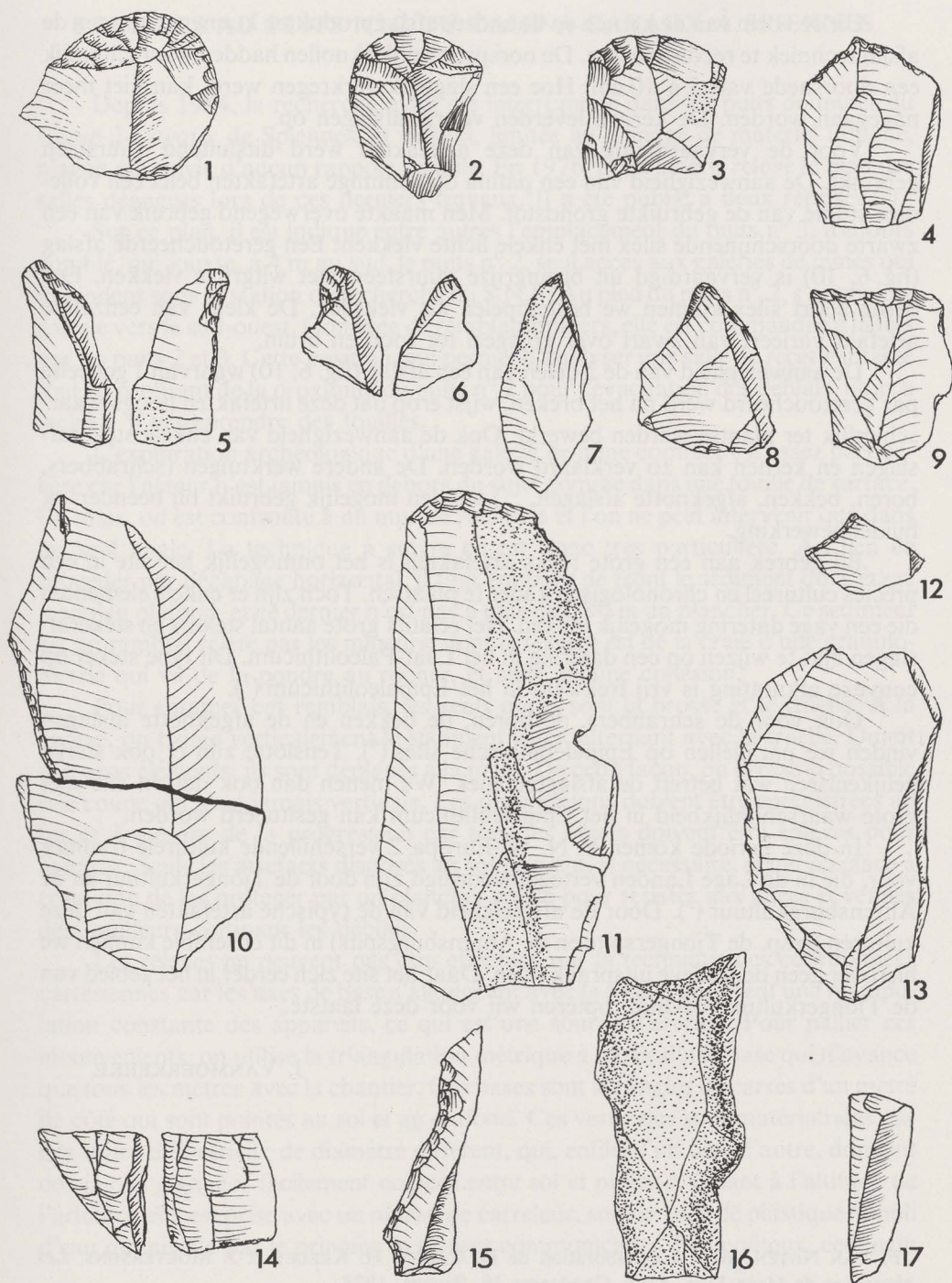

Fig. 6. Silexartefakten. S. 1/1.

Uit de vorm van de kernen en de andere afslagprodukten kunnen we pogen de afslagtechniek te reconstrueren. De oorspronkelijke knollen hadden waarschijnlijk een doorsnede van 5 à 10 cm. Hoe een slagvlak verkregen werd, kan niet meer nagegaan worden. De kernen leverden vooral afslagen op.

Voor de vervaardiging van deze artefakten werd uitsluitend vuursteen gebruikt. De aanwezigheid van een patina op sommige artefakten belet een volledige studie van de gebruikte grondstof. Men maakte overwegend gebruik van een zwarte doorschijnende silex met enkele lichte vlekken. Een geretoucheerde afslag (fig. 6, 10) is vervaardigd uit bruingrijze vuursteen met witgrijze vlekken. Een derde soort silex kunnen we bestempelen als vleksilex. De kleur van eenzelfde artefakt varieert van zwart over grijsgeel tot rood en bruin.

De aanwezigheid van de 2 delen van een afslag (fig. 6, 10) waarvan 1 gedeelte pas geretoucheerd werd na het breken, wijst erop dat deze artefakten hoogstwaarschijnlijk ter plaatse werden bewerkt. Ook de aanwezigheid van enkele stekerafslagen en kernen kan zo verklaard worden. De andere werktuigen (schrabbers, boren, bekken, afgeknotte afslagen, ...) werden mogelijk gebruikt bij beender- of huidenbewerking.

Bij gebrek aan een grote reeks artefakten is het onmogelijk het site in een precies cultureel en chronologisch kader te plaatsen. Toch zijn er enkele elementen die een vage datering mogelijk maken. Het relatief grote aantal stekers en stekerafslagen lijkt te wijzen op een datering in het Laat-Paleolithicum. Dit type steker op convexe afknotting is vrij frekwent in het Epipaleolithicum⁽³⁾.

Ook voor de schrabbers, de boren, de bekken en de afgeknotte afslagen vinden we parallellen op Epipaleolithische sites⁽⁴⁾. Tenslotte zijn er ook sterke gelijkenissen wat betreft de afslagtechniek. We menen dan ook dat dit site met grote waarschijnlijkheid in het Epipaleolithicum kan gesitueerd worden.

In deze periode komen in N.-W.-Europa 2 verschillende culturele tradities voor, die in de Lage Landen vertegenwoordigd zijn door de Tjongerkultuur en de Ahrensburgkultuur⁽⁵⁾. Door de afwezigheid van de typische artefakten van deze culturen (resp. de Tjongerspits en de Ahrensburgspits) in dit ensemble kunnen we hierover geen definitieve uitspraak doen. Daar het site zich eerder in het gebied van de Tjongerkultuur bevindt, opteren wij voor deze laatste.

J. VANMOERKERKE

³ F. VAN NOTEN, avec la collaboration de D. CAHEN, H. KEELEY et J. MOEYERSONS, *Les chasseurs de Meer*, Diss. Arch. Gandenses 18, Brugge, 1978.

⁴ A. DE BELIE, J. VANMOERKERKE, *Epipaleolithicum te Sinaai* (in voorbereiding).

⁵ S. J. DE LAET, *Prehistorische culturen in het zuiden der Lage Landen*, Wetteren, 1979, 103-120.